

Celoletna naročnina . . .	175 Lir
Polletna	90 "
Posamezna številka	4 "
Za Jugoslavijo	2 Din

V PRIČAKOVANJU DRUGEGA SESTANKA ŠTIRIH ZUNANJH MINISTROV V PARIZU

NIČ VEČ ZAVLAČEVANJA!

LJUDSTVO JULIJSKE KRAJINE IN TRSTA KLIČE PO PRAVIČNI REŠITVI - PRIKLJUČITVI K JUGOSLAVIJI

Primorsko ljudstvo, ki se je četrt stoletja in še več borilo proti fašizmu ter v večletni borbi proti okupatorju pokazalo svojo žilavost, stoji danes ravno tako pripravljeno, da brani tiste pravice, za katere je šlo v boj. Nerazumljivo se zdj preprostemu človeku, da se mu v tej takozvani »prosvitljeni dobi«, v stoletju ljudskih pravic kratijo pridobitve, za katere so se žrtvovali naši najboljši možje in fantje.

Saj primorsko ljudstvo zahteva samo to, kar je njegovo, kar je bilo vedno naše, stoletja že. Obljube državnikov vesil, ki so bile slovesno dane v času, ko so

se naše mlade brigade borile proti silnemu sovražniku, pač ne smejo biti samo obljube, ki jih prvi veter odnese. Vsled tega je bilo naše primorsko ljudstvo (do dna užaljeno, ko je videlo, kako krivično so se tolmačila poročila medzavezniške komisije in črtale meje, ki bi hotele razdeliti Julijsko krajino. Z zaskrbljenostjo je sprejemalo poročila, ki so prihajala iz Pariza, z upravičenim ogorčenjem je poslušalo govore zapadnih ministrov, ki nočejo razumeti našega položaja. V takšnem stanju bi se marsikaterega oprjelo malodušje, drugi bi mogoče klonili. Mi tega ne poznamo in ne bomo nikoli poznali.

šenj, ki smo jih doživeli v ostri borbi za osvoboditev. Trst služi, kakor je vsem znano, svojemu zaledju, predvsem pa jugoslovanskim deželam. In zares je Trst, dokler je bil povezan s svojim zaledjem, napredoval, razvijal se kot trgovsko in industrijsko središče. Sedaj so ustvarjene vse možnosti za nadaljnji razvoj, ker je današnja Jugoslavija napredna država. Nasprotno je Trst, dokler je bil ločen od svojega zaledja, padal iz ene gospodarske krize v drugo. Delavci imamo pravico, da o tem govorimo, ker smo morali vseh 25 let fašistične okupacije trpeti lakoto in brezposelnost in zapuščati svojo domovino, da smo mogli zaslužiti kruh zase in za svojo družino.

za nas Trst ne pomeni popolnoma nič, če bi bil odrezan od svojega zaledja, zemljepisni in gospodarski činitelji ter volja ljudstva pa dokazujejo, da mora Trst pripasti Jugoslaviji. Naglasiti moram, da tudi internacionalizacija Trsta tega problema ne rešuje. Tisti, ki daje Trst Italiji, nudi italijanskemu imperializmu priliko za obnovitev njegovih napadalnih teženj. Odtod izvira želja, da bi se Trst internacionaliziral, kar bi dalo enako možnost svetovnemu imperializmu.

Gospodarski in zemljepisni činitelji, volja ljudstva in interes svetovnega miru narekujejo, da mora postati Trst del Jugoslavije kot sedma federalna republika. To vam pravim kot tržaški Italijan in izjavljam to v imenu delavcev in večine Italijanov. Prepričan sem, kakor so prepričani vsi delavci, da bo samo pravična rešitev vprašanja Trsta pripomogla k vzpostavitvi miru v tem delu sveta in bratstva med narodi.

Tako se vse slovansko - italijansko demokratično ljudstvo Julijske krajine enotno oglašja ter terja samo svojo s krvjo priborjeno pravico:

Hočemo k Jugoslaviji!

Tudi goriško ljudstvo obtožuje temne sile svetovne reakcije

Zavedamo se, da smo že četrta stoletja na tem ozemlju, da je to zemlja naših očetov in dedov, ki jo obdelujemo s težavo, a vendar z vso ljubeznijo. Mimo nas je šlo že toliko gorja, a tudi veselja. Vse naše življenje se je zobljkovalo skozi ta stoletja: strnjeno na svoji zemlji je preživelo razne državne formacije, a ostalo je zvesto svoji grudi. Skupno z vsem primorskim ljudstvom se naša Goriška globoko zaveda svoje zgodovinske bitnosti in svoje naravne pravice.

Spričo nerazumevanja odgovornih političnih činiteljev na zapadu dviga goriško ljudstvo svoj glas v protest proti gorostasnim trditvam, ki so jih ti odgovorni ministri zaporedoma in brez pomislekov vpletali v svoje govore v zbornicah. Nobenega razumevanja niso pokazali za ljudstvo, ki se je borilo tudi na strani zapadnih zaveznikov za sveto stvar, za svojo zemljo, za svoje življenje. Kot mati, ki brani z golimi rokami svojega otroka v nevarnosti, tako je tudi goriško ljudstvo v svoji volji obtožilo vse tiste temne sile svetovne reakcije, ki mu hočejo kratiti pravico do te zemlje. S hvaležnostjo v srcu pa pošilja bratski Sovjetski zvezi in njenemu predstavniku, zunanjemu ministru Molotovu priznalna pisma in brzojave. Pošilja jih podpredsedniku zvezne vlade Jugoslavije, tov. Edvardu Kardelju, ter zastopnikom Julijske krajine, ki se nahajajo v Parizu. Vsem tem zvestim zagovornikom naše edine prave črte pošilja zahvalna pisma ter jim prisega zvestobo do groba.

Soška dolina, Kras in Vipavska, naša Brda in Gorica z njeno okolico so na številnih shodih in zborovanjih glasno povzdigali svoj glas. Dan za dnem, neprehoma prihajajo resolucije, protestna pisma in zahvale našim prijateljem. Pošiljajo jih množice, ki so se iz lastnega nagiba zbrale, pošiljajo jih organizacije in društva.

Iz okrajne konference prosvetnih delavcev iz mirenškega okraja je bilo odposlano odprto pismo predsednika PNOO-ja za Primorje in Trst, tov. Francetu Bevku:

Priznanje našem predsedniku

»Z današnje konference, kjer smo zbrani učitelji, prosvetni referenti in zastopniki prosvetnih društev mirenškega okraja, Vam izrekamo najtoplejšo zahvalo in priznanje za vse napore, s katerimi se morate boriti tudi kot slovenski pisatelj.

Vemo, da bomo našli v Vas stalno oporo in ne samo kot v predstavniku našega najvišjega od ljudstva izvoljenega foruma, marveč tudi kot v predstavniku prosvetnih delavcev Julijske krajine.

Obenem Vam obljublamo, da bodo dosledno in zavestno izvedeni vsi sklepi današnjega zborovanja, ker se zavedamo, da se tako borimo za priznanje in dosego naših pravic.

Ne boste rezali na dvoje živo telo Julijske krajine!

S temperamentnimi resolucijami se oglašajo tržaški delavci in furlanski kmetje in vsi izjavljajo enodušno, da so nesprejemljivi in nenaravni vsi predlogi, ki bi skušali prerezati na dvoje živo telo Julijske krajine ali pa odtrgati veliko pomorsko mesto Trst od njegovega zaledja.

Primorsko ljudstvo je pripravljeno boriti se do končne zmage za uresničenje svojih pravičnih zahtev.

Na konferenci »Sindikalne zveze pariške pokrajine« je v imenu Enotnih sindikatov Julijske krajine spregovoril tov. Alessandro Destradi:

»Tovariši delavci! Prinašam vam bratske pozdrave Enotnih sindikatov Julijske krajine. V imenu 32.000 organiziranih delavcev v Trstu, ki so po večini Italijani, ter v imenu junaškega tržaškega proletariata bi vam želel povedati par besed o naših pravičnih zahtevah.

Menimo, da je odločujoči činitelj volja ljudstva. Ogromna večina tržaških Italijanov in vsi zavedni delavci hočejo združitev z Jugoslavijo. Delavci se čudijo, da gredo pri razpravljanju o tem preko volje ljudstva. Ta volja je posledica gospodarskih in zemljepisnih pogojev, rezultat izku-

šev, ki smo jih doživeli v ostri borbi za osvoboditev. Trst služi, kakor je vsem znano, svojemu zaledju, predvsem pa jugoslovanskim deželam. In zares je Trst, dokler je bil povezan s svojim zaledjem, napredoval, razvijal se kot trgovsko in industrijsko središče. Sedaj so ustvarjene vse možnosti za nadaljnji razvoj, ker je današnja Jugoslavija napredna država. Nasprotno je Trst, dokler je bil ločen od svojega zaledja, padal iz ene gospodarske krize v drugo. Delavci imamo pravico, da o tem govorimo, ker smo morali vseh 25 let fašistične okupacije trpeti lakoto in brezposelnost in zapuščati svojo domovino, da smo mogli zaslužiti kruh zase in za svojo družino.

Italijani zelo dobro vemo, da

O mladinskem tednu

Mladina goriškega okrožja se zaveda, da ni ustvarila v tem letu vse tisto, kar si je v svojih sreih začrtala. In ne po svoji krivdi! Če so ptici peruti prestrižene se pač ne more dvigniti visoko pod sinje nebo, ne more tekmovali z enakovrednim drugom. Kako rada bi se pridružila bratom iz Jugoslavije, mladini Like in Drvarja.

Delo in sklepe III. kongresa mladine Jugoslavije pa mora tudi goriška mladina do vseh podrobnosti proučiti. A ne samo mladina, vse naše ljudstvo se mora seznaniti z delom in zaključki kongresa. Obveze, ki so bile sprejete, posegajo globoko v vse naše družbeno, politično in gospodarsko življenje.

Ena izmed najvažnejših nalog, ki si jih je zastavil kongres, je kulturna izgradnja vseh naših mladinskih organizacij in potom teh vsakega posameznega člana. Druga skeleča točka pa so naši porušeni domovi in neobdelana polja družin, katere so izgubile očete in sinove v borbi za svobodo. Nam najbližja in najbolj pereča točka je misel nas vseh: Kdaj bomo priključeni k Jugoslaviji. To našo srčno željo, da se že skoro združimo z brati naše mlade države Jugoslavije so vsebovala vsa pisma, ki so bila odposlana tov. Bevku, maršalu Titu, svetovni federaciji antifašistične mladine in drugim. Vse delo, ki smo ga izvršili in ga te dni izvršujemo, se je začelo pod geslom: »Priključitev k Jugoslaviji«.

»Mladinski teden« je pokazal smeri za še nadaljna tekmovanja, za temeljito učenje in za skrbno vsestransko vzgojo. Ta teden nas je zlasti zbližal z našo primorsko skupino, ki je skupno z delavnimi

brigadami na mladinski progi, ki tako udarniško izpolnjuje obljubo dano maršalu Titu, našem velikemu zaščitniku.

Mladina goriškega okrožja se je v prvem dnevu tedna zbrala na množičnih sestankih, da se stavi načrt delovnega tedna. Sestala se je vaška mladina, mladina iz mesta ter mladi delavci in dijaki. Vsem se je poznala odločna volja, da hočejo ustvarjati ter obnovljati in tako prikazati delovni načrt v svojem okolišu. Takoj drugega dne so pričeli te obveze izpolnjevati. Mladina iz mesta je odšla v porušeni Komen. 485 mladincev in mladink je prišlo za kramp in lopato ter pomagalo čistiti ruševine. Mladina iz vasi pa si je poiskala delo doma. Marsikateri materi se je odvalila velika skrb iz srca, ko je videla mladino na delu na polju ali vinogradu. Mladi prostovoljci so se zavedali njih naloge: treba je obdelati vsak košček zemlje, da bo v jeseni dovolj pridelka. Mnogo poškodovanih hiš je bilo očiščenih ter čez 5320 kvadratnih metrov zemlje obdelane. Poročila, ki nam prihajajo iz Ivanjigrada, Ladre, Kanala in drugod nam pričajo o velikem razumevanju naše mladine za potrebe splošnosti.

Tudi na prosvetnem polju imamo za zabeležiti že prve uspehe. Mladina po vaseh je prejela večje število koristnih knjig in časopisja. Dijaštvo je odšlo po okrajih ter predava in pomaga pri vzgoji mladine. Pripravljajo se kulturne prireditve, ki bodo s temi zaključile mladinski teden.

Naše delo je zadobilo nov plet in hočemo ga nadaljevati s podvojeno silo. Naša vroča želja je, da čim manj zaostanemo

za našimi tovariši iz Jugoslavije. Ko bo Julijska krajina priključena k Titovi Jugoslaviji nočemo, da bi naša mladina ji bila v breme, ampak pokazati hočemo, da smo pripravljene s še večjo silo in srčnostjo ustvarjati dobrine pri izgradnji naše mlade države.

Predsedniku JUGOSLOVANSKE VLADE Josipu Brozu - Titu

Ko proučujemo III. kongres USAOJ-a se nam zdi, da Vas slišimo, kako nam govorite, zdi se nam, da so Vaše blage očetovske oči obrnjene na nas.

Tudi mi smo zvedeli za nove naloge mladine, katere si je zadala na III. kongresu.

Znano nam je kako moramo delati, kako se boriti, da bomo končno z vami pri vas.

Nas ni strah ponovne borbe, vse raje nego ponovno suženjstvo.

Hočemo, da boste tudi vnađlje, kot do sedaj naš dragi voditelj, zato vam kličemo:

Živel naš veliki Maršal Tito!
Živela Primorska v Titovi Jugoslaviji!

Smrt fašizmu - svoboda narodu!

ZAMJK Ivanjigrad
okraj Komen.

Mihail Ivanovič Kalinin je preminul

Ta teden je prišla do nas vest o smrti tovariša Kalinina, dolgoletnega predsednika Vrhovnega organa Sovjetske zveze.

M. I. Kalinin je bil eden izmed ustanoviteljev in voditeljev Komunistične partije in sovjetske države. Rodil se je 8. novembra 1875 v vasi Večnaja Trojica v nekdanji tverski guberniji (danes Kalininska oblast) kot sin kmetijskih starišev. Šel se je učiti za kovinostrugarja v tedanji Petrograd (danes Leningrad). Ko je imel 18 let je bil delavec v tovarni »Stari arsenal«. Zaslovel pa je kot delavec Putilovih zavodov. Postal je voditelj revolucionarnega in naprednega krožka delavskih revolucionarjev in tako eden izmed prvoboriteljev za pravice petrograjskega proletariata.

Carska policija ga je začela preganjati. Zaprla ga je in poslala v pregnanstvo, najprej v Tbilisi, nato v Reval. V vseh teh krajih je neprestano vzgajal delavstvo za politično in revolucionarno borbo.

Prišlo je leto 1905. Kalinin se je vrnil v Petrograd (bila je ravno revolucija) kot član delavskega sovjeta. Postal je vodilni član kovinarskega delavstva. Ze tedaj je bil eden najožjih sodelavcev velikega Lenina.

Ponovno pregnanjan in zaprt je bil tik pred prvo svetovno vojno (1. 1912.) ko je postal sotrudnik glasila Komunistične partije »Pravda«.

Po revoluciji 1. 1917. je bil izvoljen za predsednika mestnega sovjeta v Petrogradu. V Centralni komite ruske Komunistične partije je prišel 1. 1919. in istega leta je bil izvoljen za predsednika Centralnega izvršnega komiteta sovjetov Rusije. Leta 1922 (ob nastanku naziva »Zveza sovjetskih socialističnih republik«) na je bil izvoljen za predsednika Izvršnega centralnega komiteta Zveze sovjetskih socialističnih republik.

V januarju 1938, po preureditvi vrhovnih organov Sovjetske zveze, je bil Mihail Kalinin na prvem zasedanju Vrhovnega sovjetskega ZSSR izvoljen za predsednika prezidija Vrhovnega sovjeta SZ.

Pokojni Kalinin je skupno z Leninom in Stalinom gradil Komunistično partijo, aktivno sodeloval in vodil revolucijo ter postal eden izmed najvidnejših voditeljev mlade sovjetske države. Dobrih petdeset let svojega življenja je posvetil borbi za osvoboditev delovnega ljudstva. Polnih sedemindvajset let je požrtvovalno delal na odgovornem položaju voditelja vrhovnega organa SZ — za izgraditev in utrditev socialistične domovine in zveze delavcev, kmetov in inteligentov.

Veliki in zaslužni sin bratske Sovjetske zveze si je pridobil s svojim požrtvovalnim delom ljubezen in spoštovanje ne samo vseh sovjetskih narodov, marveč vsega naprednega človeštva. Ne le za narode Sovjetske zveze,

marveč tudi za vse jugoslovanske in slovanske narode, ki jim ni bil le zvest prijatelj, marveč tudi branilec in zaščitnik, bo ostal Mihail Ivanovič Kalinin vzor za nadaljno utrditve velikih pridobitev.

Vrhovnemu sovjetu ZSSR

Ob smrti junaka borbe za boljše življenje narodov tovariša Kalinina, se tudi goriški antifašisti pridružujejo sovjetskemu ljudstvu, ki se klanja spominu svojega velikega sina.

Bil je vzor vztrajnosti in požrtvovalnosti ljudstva in svobode narodov — kot tak bo ostal naš učitelj v dneh, ko se borimo za naše pravice.

Vzglede njegove visoke predanosti stvari delovnega ljudstva nas bo vodil v naših naporih za doseg popolne osvoboditve. Smrt fašizmu - svoboda narodu!

Gorica, dne 6. maja 1946.

Okrožni odbor SIAU.

POLITIČNI PREGLED

Po govorih Byrnesa, Bidaulta in Bevina

Vsi po vrsti so govorili zapadni zunanji ministri. Nazadnje se jim je pridružil še Churchill. Do sedaj so ostali vsi zakrknjeni na francoski črti in vprašanju, ki se nas direktno tiče — to je o pripadnosti Julijske krajine in Trsta.

Sredi tega meseca se zopet snidejo zapadni zunanji ministri z Molotovom. In zopet je treba razčistiti pojme o statistiki, v kolikor jo je podal Bevin o Trstu. Govoril je o italijansko-slovenskem prebivalstvu v Trstu v razmerju 10 proti 1 v korist Italijanov. Kakšno pretiravanje! Razmejtena komisija se je v svojem delu opirala na statistiko (ljudsko štetje) iz leta 1910 in še to štetje je bilo izvedeno na škodo Slovencev, pa naj bo. Po tej

statistiki je prebivalo v Trstu 118.959 Italijanov in 59.319 Slovencev in Hrvatov, torej v razmerju 2 proti 1. Če je pozneje uspelo fašizmu pregnati Slovence, ne sme to služiti Bevinu kot argument proti nam.

Zakaj pa Bevina ne zanimajo stvari, ki so odločilne važnosti kot n. pr. vprašanje slovanske zemlje kot last in posest — izključno Slovencev v Slovenskem Primorju in Hrvatom v Istri. To pa izvira iz kompaktne naseljenosti slovanskega življa v Julijski krajini. Italijanski življenj ima tod samo jezikovne otoke.

Kako radi pozabljajo zapadni ministri na 48.000 padlih partizanov Julijske krajine na strani zaveznikov — za Jugoslavijo.

O vsem tem bo treba znova in znova govoriti v Parizu.

Volitve v Franciji

V Franciji so na novo izvolili ustavodajno skupščino. Volitve so bile v metropoli (nacionalno ozemlje), v Severni Afriki in v prekomorskih krajih.

Kar se tiče razdelitve mandatov (poslancev) veljajo do sedaj sledeči rezultati: Komunisti in sorodne skupine 150 mandatov; socialisti 125; zveza levice 48; republikansko ljudsko gibanje 163; amerjeni 25; republikanska stranka svobode 37; razni 23.

Ljudsko demokratično gibanje (MRP) je kot najmočnejša skupina prijavilo kandidature dosežanega zunanjšega ministra Bidaulta za bodočega ministrskega

predsednika. Ni pa izključeno, da bo, če bo obnovljena prejšnja koalicija, še nadalje ostal predsednik vlade socialist Gouin, kajti vprašanje je, ali bodo pristale levičarske stranke na to, da postane Bidault, ministrski predsednik. To bomo videli koncem prihodnjega tedna.

Izidi volitev po številu oddanih glasov pa so sledeči:

2. junija leta 1946 je bilo vpisanih 24.678.826 volivcev, od katerih je glasovalo 20.322.581, to je v odstotkih 82,4.

Komunistična partija je dobila 5.145.325 glasov ali 25,98%.

Socialistična stranka je dobila 4.187.747 glasov ali 21,14%.

Narodno republikansko gibanje je dobilo 5.559.213 glasov ali 28,21%.

Zveza republikanske levice — radikalni socialisti, demokratično-socialistična zveza odpora, mladi republikanci in razne manjše liste pa so dobile skupno 2.299.963 glasov to je 11,04%.

Republikanska zveza — neodvisni republikanci in razne desničarske liste 1.066.384 glasov ali 5,39%.

Italijanske volitve Državna oblika Italije - republika

To pot so bile v Italiji dvostranske volitve. Glasovnice za monarhijo ali republiko so bile znamenovane kot referendum, ostale pa kot državnozbornske.

Pred časom so bile v Italiji občinske volitve. Že tedaj se je pokazalo močno republikansko gibanje, dasiravno niso bile volitve za republiko.

Sedaj pa je bilo uradno objavljeno iz Rima, da se je pri nedeljskem glasovanju večina italijanskega naroda izrekla za republiko (pravzaprav je južna Italija glasovala za monarhijo, severna pa za republiko).

Sprva so rekli, da bo italijanska vlada objavila izid glasovanja šele v četrtek, 6. junija, a pohiteli so en dan prej, tudi če ni bil rezultat prav točen.

Po uradnih ugotovitvah je glasovalo za republiko okoli 12 milijonov Italijanov in Italijank, za monarhijo pa blizu 10 milijonov.

V severni Italiji je položaj napet in italijanski vojni minister je napovedal stroge ukrepe vlade zoper one, ki bi kakorkoli skušali motiti javni red in mir.

Kralj Umberto (pravzaprav je bil kralj le 22 dni) je sklenil, da

Republikanska stranka svobode je dobila 1.299.537 glasov ali 6,57%.

Kmečka stranka je dobila 160.951 glasov, preostalim strankam pa je šlo 11.295 glasov.

V primeri z zadnjimi volitvami je Komunistična partija Francije napredovala v tem, da je prejela večje število glasov kot zadnjič. Socialisti so izgubili. Narastli pa so (na škodo socialistov seveda) glasovi oddani za MRP (ljudsko demokratično gibanje).

bo takoj zapustil Italijo. Baje namerava odpotovati z družino na Portugalsko ali v Egipt k očetu.

Po govoru, ki ga je imel papež na predvečer glasovanja, so vatičanski krogi pričakovali, da bodo potekle volitve za državno obliko Italije tako, da bo ostala monarhija. Sedaj so poparjeni.

demokristjani	8.012.355
socialisti	4.674.977
komunisti	4.287.054
nar. dem. zveza (liber.)	1.529.710
uomo qualunque	1.198.499
republikanci	996.811
nar. blok svobode	630.492
akcijska stranka	332.794
rep. dem. koncentr.	94.244
unionist. gibanje	71.841
krščanski socialci	51.673
ostale nevezane liste	828.122

12. junija se bo vršil v Rimu (Montecitorio) svečani obred proglačitve republike v navzočnosti diplomatskega zbora ter predstavnikov italijanskega in tujega časopisja.

ITALIJANSKI UJETNIKI IN PARTIZANI

SO SE VRNILI IZ JUGOSLAVIJE

„Lunedì“ in „Voce libera“ sta prejela zaslužen klobuto

Pred tednom se je vrnil iz Jugoslavije bataljon »Unità«, sestojč iz 600 italijanskih ujetnikov, ki so si po 8. septembra 1943, razkropljeni in zapuščeni, izbrali edino pravo pot: k partizanom. V bratskem sodelovanju z jugoslovanskimi tovariši so se pridružili neenaki borbi z okupatorjem, dokler se jim ni posrečilo zrušiti železni obroč nacifašistov ter ga dokončno zlomiti.

V Benetkah so se razšli ti fantje, zagorelega in zdravega obraza, resni ter oblečeni v nove sive obleke s peterokrako zvezdo na čepici. Njih komisar je izpovedal: »Nismo mogli prejeti tepega priznanja za naše sodelovanje v osvobodilni borbi, kot ono, ko so nas ob odhodu jugoslovanske

oblasti in prebivalstvo tako priščno in hvaležno pozdravili. Ko smo zapuščali jugoslovansko zemljo, ki je bila priča borb naših in svobodoljubnih narodov smo čutili, da naše žrtve niso bile zastonj; saj so vodile do svobode in samostojnosti jugoslovanske države. Pričakujemo, da bo tudi naša domovina znaša ceniti ta naša prizadevanja in da bo upoštevala to našo borbo na tak način, kakor jih je jugoslovansko ljudstvo.«

Komisar bataljona se je obrnil do svojih borcev: »Sedaj, ko se vrnete v naročje svojih družin, katerih niste videli štiri leta, ne pozabite sadov osvobodilne borbe. Z vso vztrajnostjo in povezanostjo dejajte na to, da zdobite

zadnje ostanke fašizma, ki bi hotel vse vaše prizadevanje uničiti. Borite se še nadalje za svobodo in za ugled italijanskega delovnega ljudstva.«

Ob prihodu teh borcev v njih domovino Italijo nam nehoti prihajajo v spomin zionamerna poročila gotovih reakcijskih listov, ki so govorili o naši mladi Jugoslaviji, da ima zaprtje vojne ujetnike in partizane v taboriščih smrti, ob slabi hrani, raztrgane in razcapane. Ta zlobna natolčevanja in blatnja vsega tega kar je našega, je brez dvoma slabo vplivalo na svoje te vratajočim se borcem in na vso italijansko javnost. Ti vojniki bataljona »Unità« so sedaj ovrgli vso to namerno zlobno politiko ter postavili v pravo luč resnično stanje bratskega sodelovanja vseh demokratičnih sil za osvoboditev izpod nacifašističnega jarma. Vračajoči se partizani vidijo v fašizmu edinega kriveca, ki je dovedel njih domovino Italijo na rob prepada in vsled tega bo veljala njih borba vsem odkritim in skritim silam, ki bi hoteli ponovno pahniti delavske množice v nesrečo in pogubo.

Lahka industrija ZSSR

v teku nove petletke

Razširjenje množične proizvodnje blaga za široko potrošnjo predstavlja eno najvažnejših in temeljnih nalog petletnega načrta za obnovo in razvoj narodnega gospodarstva v ZSSR. Pri reševanju te naloge je poklicana lahka industrija ZSSR, da odigra odgovorno vlogo.

Do konca nove petletke mora doseči proizvodnja obutve 240 milijonov parov letno, nogavic pa 580 milijonov parov. Od te količine morajo napraviti podjetja lahke industrije 175 milijonov parov obutve in 500 milijonov parov nogavic. Poleg tega je v letu 1950. predvidena proizvodnja perila in to 100 milijonov parov perila ter 24 milijonov trikotajnih proizvodov.

Popolnoma se mora obnoviti lahka industrija v ukrajinski, beloruski, moldavski, litvanski in v drugih sovjetskih republikah, katere so trpele zaradi sovražnikovega napada.

Velike naloge obstojajo v področju izboljšanja kvalitete proizvodnje. Sovjetsko ljudstvo želi nositi dobro in elegantno obleko in obutev. Pred vojno so se izdelovale relativno v manjšem obsegu tanke ženske nogavice visoke kvalitete, medtem ko se bodo do konca petletke takšne nogavice izvrševale skoraj v desetkrat večjem številu kot prej. Povečalo se bo število vrst obleke. Že letos bodo proizvajale tovarne za obleko okoli 100 novih modelov čevljev.

PISMO IZ ARGENTINJE

Draga sestra Francka, Polde in ostali!

V nedeljo, dne 7. t. m., ko smo bili zbrani na velikem jugoslovanskem shodu, da protestiramo proti spletkam, ki se iznašajo zaradi našega Primorja, za katerega zahtevamo, da se priključijo naši materji Jugoslaviji, smo prejeli tvoje pismo z dne 18.2. t. l., ki smo ga težko pričakovali.

Predstavljal si našo radost ko smo zagledali tvoje črke, kajti tukaj se je že od leta 1943. širil glas, da si umrla v goreči hiši. Nismo mogli verjeti svojim očem. Solze radosti in veselja so polzle po naših licih. Nekoliko smo vedeli, kaj ste morali pretrpeti ali kaj takega je bilo za nas res nekaj novega. Uboga sestra, kaj vse so delali s tabo in z drugimi. Kako ste vse to prenašali in s kakšnim velikim upanjem v bodočnost in slovansko vstajenje ste kljubovali vsemu. Tvoje pismo smo takoj pokazali stoti-

nam ljudi, ki so se čudili junaštvu, s katerim si prenašala to strašno trpljenje. Posebno stavek, kjer si pisala, da si prinesla s seboj našo »sveto zastavo«, je nekaj posebnega. Znamenje, da ste se vsi borili zanjo, za našo svetinjo, za našo boljšo bodočnost. Vsi so nam častitali, da imamo tako hrabro in tako narodno zavedno sestro, oziroma mater in jaz sem vedno z največjim ponosom pristavila: »Dokler ima narod take žene, ne bo izgubil.« Res je nekaj posebnega, ko praviš, da se nisi izdala pred nobenim sodnikom. Gotovo je bilo v tvojo zadevo zapletenih več naših rojakov in ti jih nisi hotela izdati. To je strašna žrtev že tako priletne žene, ampak tudi dokaz visoke kulture in zavest odgovornosti napram svojim najbližjim in svojemu narodu.

Strašno nas boli srce, ko mo-

ramo slišati take grozote. Že prej je prišlo nekaj pisem, a nobeno ne pove prave slike našega dragega Rihemberka. Ti nisi pisala niti ene besede o Angelini družini, a si ravno nanjo naslovila pismo. Ona ga je vsaj petkrat prečitala, da bi dobila kaj novic o svojih, a zastonj. Kadar pišete, povejte kaj o vseh ali vsaj o sorodnikih, da bomo vedeli, kako je z njimi. Povem ti, da sem čital tudi pismo Vere Mohorjeve, ki je tvojemu precej podobno, samo pozna se, da si ti že v letih, a ona je mlada. Ona pravi, kako so se vsi borili in da če ne bo tako, kakor vsi želite, da bodo znova prijeli za orožje, medtem ko ti praviš, da se boste izselili. V tem se vidi, da vsi neizmerno ljubite svojo sveto zemljo in svobodo. Mi smo vsi zdravi. Poldetu se je rodil že tretji sin Karel. Seveda smo medtem tudi mi imeli razne neprilike, posebno Maks, ki je moral 1200 km. daleč za kruhom na polje, a drugi smo se brez večjih nesreč prerili naprej. Tudi drugi

Rihemberčani so še vsi živi, samo nekateri so se strašno postarali.

Ko je bila 6. aprila 1941. napadena Jugoslavija, nas je srce zbolelo, a nismo ostali križem rok. Takoj smo organizirali pomoč naši domovini, ker smo vedeli, kot praviš ti, da bo treba velikega petka, da pride vstajenje. Z vsemi Jugoslavi smo delali vedno skupaj in še posebej za našo drago Primorsko. Iz 15 društev, ki jih imamo Primorci v Argentini, smo organizirali »Odbor za jugoslovansko Primorje«, ki se je zanimal za vsa naša vprašanja in hotel dopovedati Argentini in vsemu svetu, da je Julijska krajina jugoslovanska zemlja in da morajo tam vladati njeni lastni sinovi v veliki Federativni ljudski republiki Jugoslaviji.

Vedeli smo, da se nam ne bo nikdar več povrnila, če izgubimo to priliko. Zato smo ob vsaki priliki pošiljali brzojavke in razne protestne note v London, Moskvo, Washington in na druge

konference. Teh brzojavk je bilo na stotine. Nazadnje pa smo poslali v London na ONU velik album 10.000 naših podpisov, da hočemo pripadati Jugoslaviji in da morajo biti Trst, Gorica in Istra vključeni v meje naše domovine Jugoslavije. Ta knjiga s podpisji je bila izročena komisiji za razmejitve med Italijo in Jugoslavijo v Londonu, preden je šla v naše kraje, kar se je zgodilo, kakor poročáš, tiste dni, ko si ti pisala. Tukaj smo čitali, da so bile vse naše vasi v zastavah, čeprav so morali plačati v Trstu nekateri naši rojaki ta svoj narodni ponos s svojim življenjem. Tudi zaradi tega smo tukaj protestirali in rotili oblasti, naj bodo z našim narodom, ki je toliko pomagal pri uničevanju nacifašizma, dobri in prijazni, seveda nismo nalezli na naklonjena srca, ali delali smo in napravili vse, kar je bilo v naši moči. Imeli smo zveze z našimi v Egiptu in severni Ameriki ter v drugih državah. Koliko je naš primorski odbor napravil za našo stvar, ti

Ob smrti kanonika Valentinčiča

Ravnokar smo zvedeli, da je v četrtek ob 11. uri zvečer nenadoma preminul v Gorici stolni kanonik

msgr. Ignacij Valentinčič

Pokojnik se je rodil 3. julija 1867 v Morskem pri Kanalu, v duhovnika je bil posvečen dne 8. septembra 1890, opravljal je dušnopastirsko službo v Volčah, Št. Viški gori in Renčah; v Komnu je bil za dekana.

Dne 1. decembra 1921. je bil imenovan za stolnega kanonika v Gorici. Lansko leto, ob priliki odhoda nadškofa Margottija je upravljaval škofijske posle.

Bil je občeprijatelj v sled svojega mirnega značaja in poštenja ter se je v vsch letih svojega službovanja izkazal vnetega zagovornika našega ljudstva. Kot značajen Slovenec je s simpatijo pospremljal naše osvobodilno gibanje. Pod fašizmom je imel razne neprilike od strani takratnih močotcev, ki so ga preganjali.

Pogreb bo danes - sobota - ob 10. uri zjutraj.

Blagega pokojnika bomo ohranili v hvaležnem spominu!

Lahka mu domača zemljica!

Glas iz mesta in z dežele**Gorica****Prvo sv. obhajilo**

V nedeljo, 26. maja, ob 8. uri je bilo po 32 letih prvo sv. obhajilo slovenskih otrok v Gorici. V stolnici, ki je bila vsa pregrnjena in okinčana s cvetjem, je pristopilo k obhajilni mizi 110 otrok iz slov. osnovne šole Šolski dom in čez 40 iz Malega doma.

Kako so bila vsa srca ganjena, ko so naši malčki v materinem jeziku molili, peli in jim je preč. g. katehet govoril v slovenskem jeziku. Goriške slovenske matere ne bodo pozabile tega dneva in se iz vsega srca zahvalijo vsem, ki so količkaj pripomogli, da se je vse tako slovesno in v redu izvršilo. Zahvalijo se preč. g. katehetom, ki so otroke tako vestno pripravili, g. voditelju Močniku, ki se je res požrtvovalno zavzel in pripravil prvoobhajencem zajtrk in učiteljicam, ki so se žrtvovale za svoje učence. Prav srčna hvala vsem!

Slovenske matere.

Mladinska prireditev

Ob zaključku mladinskega tedna v soboto 8. t. m. ob 21. uri priredi dramski krožek iz Solkana Vodopivčevo opereto »Kovačev študent«, ter italijanski kulturni krožek enodejanko A. Glubova: »Zadnje srečanje«, v dvorani Ljudskega doma. Igral bo šempeterski orkester.

Solkan**Gostovanje pionirjev**

V nedeljo 2. junija, so prišli pionirji iz Kostanjevice s svojim učiteljem na čelu v Solkan. Ob peti uri popoldne so imeli v dru-

štveni dvorani kulturno prireditev. Program je bil pester in je obsegal pesmi kot himne, deklamacije »Pozdrav Titu«, ki jo je izvajala 4 letna pionirka, »Legija smrti«, katero je spesnil in deklamiral učitelj iz Kostanjevice, trodejanko »Desetnik in sirotica«, ki je bila prav lepo podana. Tu moramo posebno pohvaliti dobro voljo vseh malih igralcev. Pionirji so zapeli nekaj pesmi kot »Po Koroškem in po Kranjskem« in »Mi se nismo uklonili«.

Solkanci so bili zelo hvaležni malim igralcem, ki se niso ustrašili dolge poti in so nudili tako prijeten nedeljski popoldan. Želeli bi bilo, da bi jim solkanski pionirji vrnili obisk in tako pokazali tudi željo po čim tesnejšem zblizanju med vsemi pionirji.

Naj omenimo še lepo gesto, ki so jo pokazali dragi gostje iz Kostanjevice s tem, da so poklonili del izkupička za sklad Jožeta Srebrniča.

Štandrež**Prireditev**

Prosvetno društvo »O. Župančič« je v soboto priredilo lepo predstavo. Sodelovali so pionirska skupina prosvetnega društva in pevski zbor Odreda JA.

Prvi so nastopili pionirji z otroško igro s petjem v treh dejanjih »Desetnik in sirotica«. Igra je na splošno dobro uspešna, kljub velikemu pomanjkanju oderske opreme. Mali igralci, ki letos prvič obiskujejo slovensko šolo, so pokazali marljivost, sposobnost in veselje do igranja. Pionirska skupina bo lahko postala v kratkem — če ne bo zanemarje-

jni ostala naša narodna in človeška dolžnost nedotaknjena. Mnogokrat sem si želel biti v vaši bližini in se boriti za našo sveto stvar, a ker se nisem mogel na bojnem polju, sem pa tu užigal in vzbujal kakor vsi drugi rojaki narodno zavest.

Ko mi boš odgovorila, te prosim, piši mi kako je pri vas sedaj s časopisi in kdo je v naših vaseh na površju. Pozdravi vse znance, posebno pa one, ki imajo tukaj koga od svojih, povej jim, da nam je vsem dobro in da se bomo po večini vrnili tamo, ko bo mogoče, ker tujina je le tujina. Pozdravi tudi Mohorjeve in jim povej, da mi je Marička dala brati njih pismo, ki sem ga dal našemu časopisu v objavo. Posebno lepe so Verine besede, ki tako nazorno pričajo, da je bila naša mladina na svojem mestu in čista, za kar gre zasluga tudi staršem. Povej vsem, da smo čutili z vami in da bi vam silno radi pomagali.

Zdravstvujte! Smrt fašizmu — svobodo narodu!

na — dobra igralska skupina za naš mali oder. Otroci so se dobro naučili svojih vlog, ki so jih tudi precej dobro podajali. Šibkejši so bili v mimiki. Tudi pevske točke in baleti so želi uspeh. »Male pritlikavce« in »Gorske vile« je občinstvo ob koncu vsakega dejanja dolgo aplavdiralo.

V drugem delu predstave je nastopil pevski zbor Odreda JA s pestrim sporedom slovenskih, makedonskih in istrskih narodnih ter partizanskih pesmi. Odlični zbor je prebivalstvo iz Štandreža nagradilo z burnimi aplavzi.

Domači orkester pa je med odmori igral slovenske narodne in partizanske pesmi, da je ta lepa predstava potekala v kar najživahnejšem in pestrem razpoloženju.

Komen**Združeni v borbi
združeni v obnovi**

V nedeljo, 2. junija, se je zbralo v Komnu že ob 7. uri zjutraj 600 mladincev iz raznih vasi okraja, veliko število mladine iz sežanskega okraja in Opčin ter slovenski in italijanski tovariši iz Gorice, da s skupnim udarniškim delom pomagajo pri obnovi porušenih domov Komna. Skupine so prihajale na delo z jugoslovanskimi in italijanskimi zastavami z zvezdo, poioč vesele pesmi. Godbe so svirale ter spremljale krepke mladince na določena mesta, kjer je bilo treba očistiti ruševine.

Z nedeljsko udarniško okejo, ki je imela tako velik uspeh, so naši mladi ljudje pokazali, da kakor so sledili narodom Jugoslavije v štiriletni borbi, tako jim sledijo danes pri obnovi domovine. Pokazali so, da tudi v coni A, dasiravno še ne svobodni, vendar ne zaostajajo in da združeni slovenski in italijanski anti-fašisti deloma pristopajo k obnovi porušene Primorske.

Dol pri Doberdobu**Volitve**

Tajne volitve v krajevni odbor SIAU so v naši vasi izpadle izvrstno. Novoizvoljeni odbor SIAU, ki mu je ljudstvo izrazilo svoje zaupanje, je sestavljen iz preizkušenih anti-fašistov še iz leta 1922, iz bivšega boreca IV. armije JA ter iz tov. Antonije Vižintin, ki je darovala svojega moža na oltar domovine.

Ljudstvo je volilo z zavestjo, da je SIAU danes glavno orožje proti ostankom fašizma in da bo novoizvoljeni odbor pravilno vodil vaščane v dokončni borbi proti tistim fašistom in imperia- listom, ki so nas 25 let tlačili in zatirali, do naše popolne narodne in socialne svobode. Prepričani smo, da nam bodo naše pravice kmalu vrnjene in da bodo kmalu začrtane pravične meje, ki bodo vključile celotno Julijsko krajino s Trstom v Jugoslavijo. Naše meje morajo potekati tam, koder je tekla kri naših borcev, tam koder segajo grobovi naših najboljših sinov in ruševine požganih domov.

Grgar**Pravična ljudska sodba**

Tuk. okrajno narodno sodišče je obsodilo Stanič Julija na tri leta prisilnega dela z odvzemom svobode. Imenovani je izvršil več tatvin v našem okraju ter priznal tudi tatvino na škodo lastne nečakinje, ki stanuje v Prvačini.

Prebivalstvo je sprejelo sodbo z zadoščenjem na znanje in se oddahnilo, da je spretni zlikovec za nekaj časa na varnem in se bo naučil mogoče med tem poštenega dela.

Tudi zadeva proti Suligoj Ivanu iz Lokovca, radi črnoborzijskega in žaljenja narodne oblasti, ki se je končala z obsodbo na osem mesecev prisilnega dela z odvzemom svobode, je bila od prebivalstva odobravana.

Tako poravnava naše narodno sodišče kazenske prekrške z več ali manj milimi in strogimi kaznimi in žanje s tem odobravanje ljudstva, ki v svojih narodnih sodnikih vidi prave predstavnike pravičnega ljudskega sodstva.

Tudi pri obnovi našega okraja se dela, in sicer v tekmovalnem tempu. Obnova si je zadala nalog v teku še tega leta obnoviti vsaj za zasilno stanovanje, večje število hiš. Pri tem delu bo sodelovalo vse prebivalstvo prostovoljno z udarniškim delom.

Kambreško**Šola in še marsikaj**

Gorska vasica Kambreško nima mnogo prebivalcev, pa si vendar lahko šteje v čast, da ima kar dve učni moči, če pomislimo, da marsikje nimajo niti ene. Zavezniška vojaška uprava je tja poslala učiteljico, ko so si vaščani sami že poskrbeli učitelja. Ljudstvo ga je takoj vzljubilo, ker se je zanimal za vse resne zadeve na vasi. Pripovedovali so mu radevolje kako je, kaj manika in kaj jim je vojna uničila. On jim je dal nasvete in pomoč. Ker je prestal mnogo let v zaporih in internacijah, so mu vaščani radi prisrčno in na pomoč, da bi po tolikem trpljenju lahko dostojno zaživel med njimi.

Kot nalašč je prišla kmalu nato v vas še učiteljica, katere prva skrb je bila, kje bo ples. Vaščani so dali razumeti ZVU, da nimajo potrebe nič, ker je že dovolj učitelj. Kljub temu je ona ostala, učitelj pa je ostal takorekoč zopet na cesti — brez službe. Pozneje mu je ZVU dovolila samo privatni pouk. Ljudje so mu šli na roko, mladina je lepo očistila in pobelila prostore v stanovanju dobre vaščanke in pripravila dostojen prostor za šo-

lo. Sedaj učita oba. Pri učitelju je vsak dan več otrok medtem ko jih ima učiteljica samo pet, to pa so otroci tistih redkih staršev, ki niso naklonjeni ljudski stvari in se zato izločajo iz vaše skupnosti.

Log Čezsoški**Poroka**

V naši vasi sta se poročila tov. Vilma Berginc — Volga, bivša tajnica okraj. odb. mladine za Bovško, in kapetan JA, tov. Alojzij Mavrič — Oton.

Novoporočenca sta se ob tej priliki spomnila vojnih sirot in v ta namen darovala 1900 lir.

Želimo jima obilo sreče v zakonu!

Vrsno**Naša prireditev**

V prelepi planinski vasi, ki jo je veliki pesnik Simon Gregorčič tako ljubil in opeval krasote njenega planinskega raja, je prosvetno društvo »Maks Skočir« imelo v nedeljo 30. maja svojo prvo večjo prireditev. Igralci so prav dobro podali trodejanko »Tri sestre«. Samo pri nekaterih, ki so prvič nastopali na ljudskem odru, se je pojavila lahka nesigurnost v nastopih. Pionirki Lojzka in Jelka sta lepo podali recitacijo »Kuharica« ki sta jo morali na željo občinstva ponoviti. Tudi pionir Ivan je dobro nastudiral šaljivi prizorček »Doktor Hudopisk«. Režirala je učiteljica M. Černe, kateri gre tudi zahvala za dobri uspeh prireditve.

V Vrsno so prišli ta dan tudi ljudje iz doline. Godba iz Idriškega je na vasi in med odmori igrala vesele koračnice, kar je povzročalo razigrano razpoloženje med udeleženci.

Za sklad društva je bilo nabranih 3000 lir.

POMEN IVANA TRINKA ZA NAŠ ZAPAD

Ko je pisal Simon Rutar ob koncu preteklega stoletja knjigo »Beneška Slovenija«, je posvetil posebno poglavje kulturnim delavcem iz te dežele in omenil med njimi tudi Ivana Trinka. Od tedaj je preteklo pol stoletja in delo Ivana Trinka je med tem zelo narastlo in ustvarilo njegovim ožjim rojakom in vsem Slovincem nove kulturne vrednote.

Ta mesec bo slavil Ivan Trinko svojo biserno mašo. Novo mašo je zapel 20. junija 1886. in je nato 60 let neprestano razpisal bogate darove dvema domovinama, Sloveniji in Italiji. Slovenci in Italijani ga cenijo in ljubijo. Njegov lik se je počasi dvigal na meji med dvema plemenoma, slovanskim in latinskim, in je v 83 letih prerasel vse druge na beneško-slovenskih tleh.

Sprva je kazalo, da ga latinska kultura popolnoma omreži in se, kakor mnogi, ki jih Rutar omenja, uveljavi kot zgolj italijanski vzgojitelj, pisatelj in pesnik. A njegova ljubezen do vsega domačega, prav posebno do domače besede, ga je na tej poti pravočasno tako prešinila, da se je v 16. letu z mladeniško vnemo posvetil slovenščini in jo v kratkem tako obvladal, da je v njej lahko dajal duška svojim pesniškim mislim in čustvom. Veliko je k temu pripomogel beneško-slovenski ljudski pesnik Peter Podreka, ki ga je na novi poti srečal in podpiral.

Z 20. letom se je začel Trinko oglašati s pesmimi, pravljicami, razpravami in članki v glavnih slovenskih mesečnikih in je to delo nadaljeval do današnjih dni. Pesmi se mu je nabralo do konca preteklega stoletja za celo knjigo, ki je izšla leta 1897 v Gorici z naslovom »Poezije«. Z njo se je Trinko uveljavil kot prvi in najvažnejši pesnik Beneške Slovenije. Njegove strune zvenijo v sovzočju z Jenkovimi in Gregorčičevimi in dokazujejo nespor-

no narodno enotnost vsega našega ozemlja od Bele, Tera, Nadiže in Idrije (Judrija). V času, ko se od nikoder ni obetalo beneškemu Slovincem odrešenje, se je med njimi jasno in zvonko oglasila slovenska vila in opozorila Slovence in Slovane, da tam stokajo bratje v suženjstvu, a nikakor ne mislijo umreti.

Ivan Trinko je naslednja leta do prve svetovne vojne krepko podpiral vse domače kulturne težnje svojih rojakov, zasledoval je pazno politični in kulturni razvoj Slovenije in raztegnil polagoma svoje zanimanje na vse slovenske dežele, prav posebno na Rusijo. Prešernove besede: »Največ sveta otrokom sliši Slave« so ga tako prevzele, da je navezal tesne slovstvene stike s Čehi, Poljaki in Rusi. Prevajal je iz njih slovstev v Italijanščino in pisal za njih mesečnike o svojih ožjih rojakih. Njegov pogled je bil stalno in napeto uprt na vzhod. Na zapadu se je uveljavljati zlasti, kadar je bilo treba zavračati napade na Slovence in Slovane, popravljati z italijanskimi polemičnimi spisi kriva mnenja o nas in čistiti nejasne italijanske pojme o slovenskih kulturah. Premnogi italijanski in furlanski duhovniki ga imajo v prav dobrem spominu kot profesorja italijanščine in filozofije, v še boljšem pa kot profesorja slovenščine.

Konec prve svetovne vojne je bil za beneške in primorske Slovence veliko razočanje. Zmaga fašizma je pomenila zanje narodno smrt, ki jo je fašizem domišljavo napovedal kot končni smoter svoje politike v Beneški Sloveniji in na Primorskem. Ni nesreče brez sreče. Italijanska aneksija Primorske je prinesla beneškemu Slovincem precej nove moralne opore. Mussolini je koval narodno smrt Slovincem, Trinko pa je množil kulturne stike svojih rojakov s Primorci in

je iz skupne nesreče izbil marsikatero kulturno pridobitev zanje. Navzgor se je zameril, navzdol pa se je še bolj zasidral v srce svojega ljudstva. Črni prefekti so ga strašili s konfinacijo, ljudstvo pa je poslušalo njegove nasvete in je rado prebiralo, kar mu je Trinko nudil svojega in domačega. Njegova knjiga »Naši paglavci« je krožila in še kroži po beneško-slovenskem pogorju. Njegova slovenska slovnica za Italijane je širila in še širi naš jezik med našimi zapadnimi sosedi, njegova »Storia della Jugoslavija« je bistrila in še bistri zmedene italijanske pojme o Srbih, Hrvatih in Slovencih in u-

stvarja ugodno ozračje za mirno sožitje. Manjših Trinkovih spisov o raznovrstnih vprašanjih je dolga vrsta in bi združeni dali debelo knjigo.

Ob tej priliki je treba prav sebej poudariti, da je Trinko vselej pričakoval rešitve in svobode od vzhoda in je brž spočetka pokazal globoko umevanje za visoke in najvišje smote Osvobodilne fronte. Kakor Župančič in Finžgar v središču je Trinko na zapadu z živim zgledom označil pravo smer v teh najvažnejših dneh slovenske zgodovine za svoje stanovske tovariše in za vse kulturne delavce.

A. Budal.

O ruskih filmih in predstavah

Dvajset in več let nismo smeli ničesar slišati o Sovjetski zvezi. Posebno države kot Italija in Nemčija so prikrivale ljudstvu pravo stanje, ki vlada v Rusiji. Nasprotno prikazovale so podvig ruskega človeka ravno v nasprotni luči. Za nacifašistične oblasti je bil tam sam nered, zapori, taborišča, kri ... Cerkev je bila preganjana, duhovniki in škofje so viseli na kandelabrih, visoka, z električnim tokom napevta žica je obkrožala vso ogromno državo od Poljske pa tja do Vladivostoka. Tako in podobno so pisali fašistični listi. Tisti redki izmed nas, ki so lahko kaj več zvedeli bodisi po radu ali po ilegalno krožečih brošurah, so si pa lahko napravili vso drugo sliko. Nacifašistične države so imele pač svoje vzroke, da so prikrivale demokratičnemu ljudstvu pridobitve in podvig nove Rusije. Odkar pa smo bili osvobodeni smo imeli priliko, da lahko vidimo in slišimo ter se tudi sami prepričamo o velikem napredku v Sovjetski zvezi. Literatura vseh vrst nam prihaja v roke, ruski filmi se predvajajo, predstave nam prikazujejo ljudi in dejanja, o katerih nismo še pred leti ničesar vedeli in kar vse je bilo za nas prava španska vsa.

Tudi mi Primorci smo imeli priliko videti nekaj ruskih filmov. Kdo se ne spominja filma »Pastir Kostja« ali »Lenina 1918« ali pa »Boj za Ukrajino« in »Parado mladosti?«, vsi, ki jih odnese gledalec so pač za nas vse, ki smo bili pitani skozi dvajset in več let z italijanskimi in ameriškimi filmi, neizbrisljivi. Kolika sila predavanja! Umetniško naravna igra prvih igralcev ter ogromnih množic ljudstva so edinstveni, kar bi zastoj iskali v kino dvoranah zapadnih držav. Tu je vse naše. Prepričevalno, naravno in tako mogočno, da človeka kar prevzame.

Pred nekaj dnevi so imeli Ljubljanci in v prvi vrsti mladina priliko slediti krasnim prizorom Garbatove drame: »Mladost očetov«. Dramo so predvajali v ljubljanski drami. Igra nam prikazuje junaške, mlade komsoolce, ki so pred četrtoletjem v času velike ruske revolucije vrgli parolo v svet: »Stopaj, stopaj pogumno, mladi proletařci! Stopaj, tvoja je zemlja, tvoja je svoboda, tvoja je oblast!«

Kakšna čudovita mladina! Vse staro se je preživelo. Naprej silijo mlade moči. V novi svet. V boj gredo za izgradnjo mlade sovjetske republike. Vsa sentimentalnost je za njimi; pozabiti morajo na domačijo, na svoje drage. Hrepenenje po lepi bodočnosti jih žene naprej do cilja. Nezlomljiva vera in pogum jim kažeta pot do novih zmag, da bo »novo življenje čudovito lepo. Tudi zemlja bo lepa, pokrivala jo bodo sončna mesta, vrtovi, parki in dvorci. Dvorca umetnosti, Dvorca kulture, Dvorca delav. Njih borba je odločna, silna; ko padajo vedo, da ne umirajo zastoj, temveč da zapuščajo svojim potomcem velika dela in krasno bodočnost ob kateri

bodo poznejši rodovi še črpali sokove ljubezni, ki so jo stavili vanjo.

V »Mladosti očetov« se srečata dve pokolenji. Stare borbe iz let velike revolucije vidimo ponovno in v pravkar minuli domovinski vojni. Sedaj pa niso več sami. Ramo ob rami se bojujejo tudi njihovi sinovi in hčere. In ta mladina, ki je zrasla v že uresničenem socializmu je ponosna na mladost svojih očetov. Ko gleda naša mladina te čudovito lepe slike, ko se družijo izkušnost starih borcev za svobodo z mladostnim podvigom mladih sil, nam prihaja v spomin naša lastna borba, ko smo ravnotako s ponosom in živo vero v naše osvobojenje črpali v »Mladosti očetov« nove vire za dokončno zmago nad temnimi silami, ki so nas hotele zaslužniti.

Mladina naše Primorske, ki se je pridružila delovnim brigadam ljudske republike Jugoslavije gradi v mladostnem zanosu prago med Brčkim in Banoviči. Ta mladina je in bo še pokazala svoje delo pri izgradnji in obnovi naše težko prizadete domovine. Preustvarila bo življenje; zaveda se, da je »Mladost očetov« tudi naša mladost ter vseh onih »ki se bore, da delavni dnevi bi radostni bili in lahki.«

VSE ZA OBNOVO

Delovni svet za Goriško organizira v nedeljo, dne 16. t. m. od 8. do 13. ure prostovoljno delo za čiščenje ruševin v Renčah. Ob 16. uri se bo vršila kulturna prireditve s pestrim programom.

Poziva se prebivalstvo goriškega in mirenskega okraja, da se v čim večjem številu odzove klicu požganih in uničenih domov ter s prostovoljnim delom pri obnovi pokaže razumevanje do žrtev naci-fašističnih požigalcev.

PRVI PLANINSKI TABOR NA NANOSU

Slov. planinsko društvo v Gorici priredi izlet na Nanos v dveh skupinah s kamioni do Vipave, od tu peš na vrh.

Prva skupina ima odhod v nedeljo dne 9. VI. ob 16. uri s Travnika, se udeležijo kresovanja in taborenja na Nanosu. Za te udeležence je pripraviti toplo obleko. Druga skupina odpotuje v ponedeljek dne 10. VI. ob 5. uri zjutraj istotako s kamioni s Travnika. Povratek za vse je v ponedeljek zvečer.

Prijave sprejema trgovina Rolich - Corso Verdi št. 5.

Prevoz tja in nazaj znaša lir 120.

Slov. planinsko društvo opozarja, da je predvideti velik naval za prevoz s kamioni, zato svetuje naj se udeleženci poslužijo tudi ajdovskega vlaka, ki odhaja iz goriškega južnega kolodvora v nedeljo popoldne ob 17.20 in v ponedeljek zjutraj ob 4.05. Od ajdovske postaje do Vipave je preskrbljena zveza s kamioni, ravno tako nazaj iz Vipave v Ajdovščino.

„Glas mladih“

Štev. 2

Izšla je 2. št. »Glasa mladih« z navdušenimi besedami Župančičevimi ob začetku »Mladinskega tedna«, z važnejšimi deli majskega pisma slovenskih pisateljev rojakom v Ameriki, z obširnimi podatki o tekmovanju dijakov v vzhodno - primorskem okrožju, o mladinski progji Brčko-Banoviči, o ljubezni do znanosti v 237. šoli, s pestrimi, resnimi in šaljivimi prispevki v vezani in nevezani besedi z vseh šol slovenskega Primorja. Ta številka še živeje priča, da so primorski dijaki potrgali vse vezi, ki so pod fašizmom vklepale njih materino besedo, in se v svojem organizacijskem in kulturnem življenju uvrščajo v prelestne brigade celokupne Slovenije. Konec šolskega leta je najprimernejši čas za udarništvo v šoli, v društvu in v listu. Na delo!

„OBZORNİK“

Izšli sta 1. in 2. št. »Obzornika« mesečnika za ljudsko prosveto z bogato vsebino in tečajem ruskega jezika.

»Obzornik« lahko naročite pri knjižničarju prosvetnih društev ali pri Okrožnemu odboru Slovenske prosvetne zveze za Trst, via Carducci 6-III s. 3, za Gorico v Ljudskem domu v Gorici.

Prodaja se tudi v knjigarni Štoka in Sodobni založbi v Trstu.

Prvi dve številki staneta lir 40.

RAZGLAS

Mestno županstvo v Gorici opozarja, da je prepovedano voziti s kamioni in vozovi po korzu Predsednika Roosevelta in korzu G. Verdi, od križišča pri ulici Manzano, do križišča pri ulici Mameli.

Kamioni in vozovi bodo smeli voziti po teh korzih, v kolikor je nujno potrebno, samo v primeru da morajo naložiti ali razložiti blago v stavbah, ali v primeru, da jih je treba pustiti v garažah ali shrambah, ki imajo edini vhod v teh ulicah.

Mestno županstvo opominja tudi, da so kazni za kršitev pravil o kroženju sedaj desetkrat večje kot prej in da ni mogoče kršitve uravnati z neposrednim plačanjem globe, temveč bodo vse naznanili sodniki, ki bo ravnala po določilih čl. 506 zakonika o kazenskem postopku.

DAROVI

D. Agnjel - Breginj je daroval L. 1.000 za partizanske sirote.

Katoliška tiskarna daruje lir 1.000 kot prostovoljni prispevek za naše sirote od udarniškega dela nameščencev.

Mladina Volčjigrada daruje za sirote padlih 200 lir. — Posnemajte jih!

V počastitev spomina msgr. Valentinčiča

daruje neimenovani duhovnik za vdove in sirote 500 lir; za otroške kolonije 500 lir.

ZA POČITNIŠKE KOLONIJE so darovali:

Aktivisti zapadnega kvarta v Gorici 545 lir, tovariši, aktivisti in nameščenci iz Ljudskega doma 4457 lir.

KOTLE IZ LITEGA ŽELEZA PRODRAM

6 kotlov od 12 in 14 litrov po 60 lir za kg. kotli od 8 litrov po 350 lir za kos. Nadalje imam v zalogi jeklena kopita po 500 lir za kos.

Doma me dobite po šesti uri zvečer.

CUMALDI (Humar) RUDOLF
Ločnik pri Gorici, št. 469

BOHUN:

DOMOTOŽJE

Nazaj na Kras v zasanjanę doline,
kjer v dragi šmarnice duhte opojno,
tam dušo potolažil bi osovno,
objel na grobu pušpan, v vrlih rožmarine.

Moj dom je tam, kjer tiho spe vojaki,
za staro, novo pravdo blaženi junaki.

Bolj Komna ljubim jaz pepel, brezvočne razvaline,
kol vse palače mestne, zvoke mandoline.

DROBNE NOVICE

* Ljudske oblasti v Sloveniji vodijo še nadalje neizprosni boj proti špekulantom. V zadnjem času je kriminalni odsek oddelka za notranje zadeve mesta Ljubljane napravil preiskave pri trgovki Rot Ani ter pri Petelinc Josipu iz Ljubljane, kjer so našli ogromno množino skritega in neprijavljenega blaga. Oba prideta pred ljudsko sodišče.

* Mesto Vladimir v Sovjetski zvezi, znano po svojih sadovnjakih polnih višenj in drugih drev, je dobilo naslov »Zeleno mesto«. Letošnjo pomlad so zasadili več kot 25.000 sadik lip, jeseni in smrek ter okoli 30.000 sadnih drev, ter divjih rož.

* Po petih letih zopet odprtje muzej A. M. Gorkega. Vidno mesto zavzemajo rokopisi umetniških del Gorkega in pisma, ki so mu jih pošiljali njegovi prijatelji.

* Letos bo v Sovjetski zvezi odprtih 45 turističnih domov in taborišč. Nudila bodo prostor za 40.000 turistov.

* V teku petletke bodo višje medicinske šole ZSSR dale 9500 novih zdravnikov, tako, da bo podvojeno število zdravnikov, ki danes delajo v bolnicah ministrstva za zaščito zdravja ZSSR.

* Od leta 1946 do 1950 bo v Sovjetski zvezi izobraženih 60000 specialistov z visoko izobrazbo. Na dopisovalnih tečajih industrijskega instituta v Moskvi študira 4.000 oseb, ki živijo v različnih predelih Sovjetske zveze.

* Češka delegacija bivših političnih ujetnikov potuje v Nemčijo, da bi omogočila prekop trupe oseb, ki so pomrle po nemških koncentracijskih taboriščih, na prisilnem delu ali pa ki so bile ustreljene.

* Ob priliki aretacije majorja SS oddelkov von Helmuta, ki je bil pomočnik Martina Bohrmana je ameriška policija našla veliko količino zlata v vrednosti 50 milijonov avstrijskih šilingov.

* V Grčiji še nadalje polnijo ječe z demokratičnimi elementi ter skušajo na vse mogoče načine odstraniti svoje politične nasprotnike.

* Vojaško sodišče v Varšavi je pričelo s procesom proti 13 članom takoimenovane »organizacije Poljske« in »Narodne Sile zbrojne«. Vsi so obtoženi sodelovanja v ilegalni organizaciji.

* Kljub težkim posledicam vojne kaže gospodarsko življenje Poljske velik napredek. Državni proračun, ki je že v januarju 1945. leta temeljil na kreditu emisijske banke, je imel že jeseni istega leta 60% pokritja, a v januarju 1946, finančnemu ministru sploh ni bil več potreben kredit emisijske banke radi vse večjih dohodkov in kreditnih operacij. Tudi na polju industrije

so doseženi veliki uspehi. Ravnotako se boljša kmetijstvo. Obstoji nada, da bo setev v letu 1946. boljša, kakor v preteklih letih. Poljska je dosedaj sklenila dvostranske trgovinske pogodbe s sledečimi državami: Sovjetsko zvezo, Švedsko, Norveško, Dansko, Rumunijo, Madžarsko, Jugoslavijo in Švico. Pogajanja z drugimi državami so v teku.

* Na sestanku predstavnikov britanske vlade in britanskih dominionov so se ti slednji izrazili proti centralizaciji zunanje politike za ves imperij.

* Pevski zbor in folklorna skupina Jugoslovanske armade sta dosegla v Parizu ponovno velik uspeh. Številni poslušalci so navdušeno pozdravljali partizanske pesmi.

* Zavezniška policija v Pulju je našla v ulici Galileo neko radijsko postajo, ki je bila v direktni zvezi z radijsko postajo »Venezia Giulia« in ji je dostavljala vesti o »pravem« stanju v Julijski krajini. Ta radijska postaja je širila gorostasne laži o jugoslovanski vojaški upravi ter mesece in mesece blatila vsa prizadevanja naših oblasti. Aretiranih je bilo več oseb.

* V Pulju ne smejo starši dati otrokom slovenskih imen. To je nov dokaz, da izvajajo pristojne oblasti neofašistične zakone.

* V Bulgariji so proslavili na svečan način tisočletnico ustanovitve rilskega samostana. Slovesnosti je prisostvovalo nad 1000 gostov, med njimi tudi moskovski in vsruski patriarh Aleksej.

* V Sofiji se je vršil prvi kongres bolgarske antifašistične mladine. Otvoritvi so prisostvovali regent Todor Pavlov, ustanovitelj Domovinske Fronte Georgi Dimitrov, predsednik vlade Kimon Georgijev in drugi. Navzoča je bila tudi Cola Dragojčeva, glavna sekretarka Domovinske fronte, ki je podala med drugim historijat ustvarjanja mladinskih političnih organizacij.

* V Rumuniji je bila objavljena odredba, v smislu katere so vsi državljani od 21. do 60. leta starosti obvezani, da po dva dni letno delajo za popravilo mostov, cest in tovarn, ki so bile poškodovane za časa vojne.

* »Daily Worker« glasilo komunistične partije Velike Britanije objavlja članek, v katerem je rečeno, da britanski fašisti zopet poskušajo, da bi se vgnezdili v vzhodnem delu Londona, ki je bil med vojno težko poškodovan radi bombardiranja. Nadalje piše: »Fašisti zopet delijo letake in prirejajo zborovanja na prostem. Zasuli so ulico z letaki, na katerih je pisano: »Židje nas preganjajo, tuji odjedajo kruh Angležem.«

Trgovina čevljev „Pri svetem Krišpinu“

GORICA - Raštel št. 35

vam nudi veliko izbero sandalov so-
lidnega domačega izdelka in vsako-
vrstnega obuvala. Ima vedno v zalogi
tudi platnene čevlje za telovadbo.

IZHAJA ENKRAT NA TEDEN — Urednik: J. KRISTIJAN BAVDAŽ — Za list odgovarja: ALOJZ BUDIN — Uredništvo in uprava: GORICA, „Ljudski dom“ pritičje — Izdaja lista je odobrena od A. I. S.

Tisk KATOLIŠKE TISKARNE v Gorici — Najemnik: „Primorski dnevnik“